

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 listopada 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 21 października 2016 roku, odmówił L. R. prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach pracodawca ma obowiązek określić: rodzaj pracy ściśle według wykazu, działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r.; stanowiska pracy wymienione w wykazie, dziale, pozycji i punkcie zarządzania resortowego lub uchwały, okres, w którym praca w szczególnych warunkach wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Mając na uwadze fakt, iż w postępowaniu przed organem rentowym - zeznania świadków - w żadnym przypadku nie mogą stanowić środka dowodowego na potwierdzenie okresów pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, organ rentowy odmówił ponownego ustalenia uprawnień do emerytury.

(decyzja – k. 17 plik V akt ZUS).

W dniu 20 grudnia 2016 roku L. R. wniósł odwołanie od ww. decyzji podnosząc, że nie zgadza się z ustaleniami organu rentowego. Wnioskodawca wniósł o jej zmianę poprzez ustalenie prawa do emerytury i uwzględnienie okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. od dnia 15 lipca 1985 roku do 30 kwietnia 1988 roku jako zbrojarz.

(odwołanie – k. 4-5).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 11 stycznia 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację przedstawioną w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy wskazał, że na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca nie udowodnił co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach/szczególnym charakterze. ZUS wskazał, że praca w szczególnych warunkach została uwzględniona w wymiarze 13 lat, 11 miesięcy i 12 dni tj. od 16 października 1972 roku do 13 maja 1979 roku, od 9 czerwca 1983 roku do 31 grudnia 1984 roku, od 11 września 1989 roku do 31 grudnia 1990 roku, od 23 stycznia 1992 roku do 22 lipca 1994 roku i od 20 sierpnia 1996 roku do 18 sierpnia 1998 roku, zgodnie z przedłożonymi świadectwami wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Wnioskodawca udowodnił wymagany 25 -letni ogólny okres ubezpieczenia oraz nie przystąpił do OFE.

(odpowiedź na odwołanie – k. 9 - 10).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny

L. R. urodził się w dniu (...).

Wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę w dniu 21 października 2016 roku. L. R. nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

(okoliczność bezsporna)

W okresie od dnia 15 lipca 1985 roku do 30 kwietnia 1988 roku wnioskodawca został zatrudniony na stanowisku betoniarz w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W..

(umowa o pracę z dnia 15 lipca 1985 roku k. 42, karta przebiegu zatrudnienia za rok 1985 k. 63, karta przebiegu zatrudnienia za rok 1986 rok k. 64- 66, karta przebiegu zatrudnienia za rok 1988 k. 67)

Wnioskodawca będąc zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. w okresie od dnia 23 października 1986 roku do 31 stycznia 1988 roku został oddelegowany do pracy w Czechosłowacji na budowę eksportową i pracował tam na stanowisku zbrojarza.

(świadczenie pracy z dnia 30 kwietnia 1988 roku k. 60, umowa o pracę na czas określony z dnia 16 października 1986 roku k. 48 - 49, aneks z dnia 10 października 1987 roku k. 50, aneks z dnia 28 marca 1987 roku k. 51, aneks z dnia 12 stycznia 1988 roku k. 52)

Wnioskodawcy od dnia 15 lipca 1985 roku zostały powierzone obowiązki zbrojarza. Przez cały zakres zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. pracował jako zbrojarz.

(pismo z dnia 15 lipca 1985 roku k. 43, świadectwo pracy z dnia 30 kwietnia 1988 roku k. 60, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 23 lutego 2000 roku k. 62, umowa o pracę z dnia 15 lipca 1985 roku k. 42, karta przebiegu zatrudnienia za rok 1985 k. 63, karta przebiegu zatrudnienia za rok 1986 rok k. 64- 66, karta przebiegu zatrudnienia za rok 1988 k. 67, zeznania wnioskodawcy e- protokół z dnia 9 sierpnia 2017 roku 00:21:46 - 00:30:36 oraz zeznania świadka J. K. e- protokół z dnia 9 sierpnia 2017 roku 00:04:29 – 00:12:17 i zeznania świadka Z. G. e- protokół z dnia 9 sierpnia 2017 roku 00:15:02 – 00:21:46).

(...) Przedsiębiorstwie (...) w W. było firmą, która zajmowała się budową metra w W. na U.. Pracownicy mieszkali w hotelu robotniczym i codziennie byli dowożeni na miejsce pracy tj. na budowę.

(zeznania wnioskodawcy e- protokół z dnia 9 sierpnia 2017 roku 00:21:46 - 00:30:36 oraz zeznania świadka Z. G. e- protokół z dnia 9 sierpnia 2017 roku 00:15:02 – 00:21:46).

Podczas pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. wnioskodawca zajmował się wiązaniem elementów stalowych i metalowych o różnej grubości i przekroju, które to służyły do wzmocnienia konstrukcji betonowych. Pręty metalowe były transportowane na budowę w paczkach, paczki były przenoszone przez dźwig, zaś zbrojarze - w tym wnioskodawca - pracując w wykopach pręty te wyjmowali z paczek i wiązali je cęgami zbrojarskimi czy też kluczami zbrojarskimi za pomocą specjalnego drutu wiążałkowego. Jedne pręty były bardzo ciężkie, ponieważ miały około 12 m długości i średnicy 16 mm. Jeden pracownik nie był w stanie takiego pręta udźwignąć. Pręt musiało dźwignąć 4 pracowników, tak żeby go przenieść na sżywno.

(zeznania wnioskodawcy e- protokół z dnia 9 sierpnia 2017 roku 00:21:46 - 00:30:36 oraz zeznania świadka J. K. e- protokół z dnia 9 sierpnia 2017 roku 00:04:29 – 00:15:02 i zeznania świadka Z. G. e- protokół z dnia 9 sierpnia 2017 roku 00:15:02 – 00:21:46).

Wnioskodawca w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. przez cały okres zatrudnienia wykonywał wyłącznie pracę zbrojarza, nie wykonywał prac betoniarskich, pracował na cały etat, w wymiarze 8 godzin dziennie, a jak było dużo zadań do wykonania to praca odbywała się także po godzinach. Wnioskodawca pracował w każdych warunkach atmosferycznych również i zimą.

(zeznania wnioskodawcy e- protokół z dnia 9 sierpnia 2017 roku 00:21:46 - 00:30:36 oraz zeznania świadka J. K. e- protokół z dnia 9 sierpnia 2017 roku 00:04:29 – 00:12:17 i zeznania świadka Z. G. e- protokół z dnia 9 sierpnia 2017 roku 00:15:02 – 00:21:46).

Wnioskodawca pracując jako zbrojarz otrzymywał posiłki regeneracyjne.

(zeznania świadka J. K. e- protokół z dnia 9 sierpnia 2017 roku 00:04:29 – 00:12:17 i zeznania świadka Z. G. e- protokół z dnia 9 sierpnia 2017 roku 00:15:02 – 00:21:46).

Wnioskodawca po zakończeniu pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. nie otrzymał świadectwa pracy w szczególnych warunkach.

(okoliczność bezsporna).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił wnioskodawcy łącznie 25 lat okresów ubezpieczeniowych, w tym 13 lat, 11 miesięcy i 12 dni okresów pracy w szczególnych warunkach.

(okoliczność bezsporna).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie i jako takie skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku, poz. 887 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku (vide art. 196 ustawy) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz,
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn).

Ustęp 2 powołanego przepisu stanowi, że emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z § 3 i 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, nr 8, poz. 43 ze zm.) za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W świetle § 2 ust. 1 wskazanego rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997 r. II UKN 417/97 – (...) i US (...) i wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r. II UKN 39/00 Prok. i Prawo (...)).

Stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub świadectwie pracy.

Odnosząc się do powyższej kwestii należy w pierwszej kolejności zwrócić uwagę, iż świadectwo pracy w warunkach szczególnych, wydane pracownikowi przez pracodawcę z zachowaniem warunków przewidzianych normą § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych. Samo jednakże posiadanie świadectwa pracy potwierdzającego wykonywanie zatrudnienia w warunkach szczególnych organu rentowego nie wiąże i nie przesądza automatycznie o przyznaniu świadczenia emerytalnego na podstawie art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Świadcstwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach w postępowaniu sądowym traktuje się jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki może być więc weryfikowany pod kątem prawdziwości wskazanych w nim faktów /por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 listopada 2008 r. sygn. III AUa 3113/08, opubl. LEX nr 552003; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 30 listopada 2006 r. sygn. III AUa 466/06, opubl: Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach rok 2007, Nr 3, poz. 8; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 24 września 2008 r. sygn. III AUa 795/08, opubl: Orzecznictwo Sądów Apelacji B. rok 2008, Nr 4, str. 60/. Jednocześnie w judykaturze ugruntowane jest stanowisko, iż regulacja § 2, statuująca ograniczenia dowodowe nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym nawet zeznaniami świadków /por. uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 r. III UZP 5/85; uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r. III UZP 6/84; wyrok Sądu Najwyższego z 30 marca 2000 r. II UKN 446/99, opubl. OSNAPiUS 2001, nr 18, poz. 562/.

Dlatego też Sąd Okręgowy na okoliczność rodzaju i charakteru wykonywanych przez wnioskodawcę w spornym okresie czasu - nawet przy ograniczeniu tylko do okresu od dnia 15 lipca 1985 do 22 października 1986 roku tj. do czasu oddelegowania na budowę eksportową w Czechosłowacji - przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę złożonej do akt sprawy dokumentacji pracowniczej oraz zeznania zgłoszonych świadków, a także zeznania samego wnioskodawcy.

W rozpoznawanej sprawie nie było wątpliwości, że wnioskodawca spełnia ustawowe przesłanki co do wieku, ponieważ ukończył 60 lat w dniu 3 czerwca 2014 roku, nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego oraz ma wymagany na dzień 1 stycznia 1999 roku okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat.

Organ rentowy zakwestionował jednak wymagany okres 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Jak ustalił Sąd, stanowisko to nie znajduje oparcia w obowiązujących w tym zakresie przepisach ani w stanie faktycznym sprawy.

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wnioskodawca w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W., był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku zbrojarza.

Przyczyną nieuwzględnienia przez organ rentowy tego okresu do stażu pracy w warunkach szczególnych był brak świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych. Wspomniany zakład pracy wystawił bowiem świadectwo pracy bez tego doprecyzowania.

Wprawdzie wnioskodawca nie otrzymał takiego świadectwa, ale zeznania świadków oraz samego wnioskodawcy potwierdziły, że L. R. był w spornym okresie zatrudniony na stanowisku zbrojarza i pracę tę wykonywał stale oraz w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Powołani świadkowie pracowali tak jak wnioskodawca jako zbrojarze, a więc byli w stanie zaobserwować jakie czynności wykonywał wnioskodawca, gdyż pracowali na tym samym stanowisku. Wnioskodawca wykonywał zbrojenia przy budowie metra w W. na U.. Zajmował się wiązaniem elementów stalowych i metalowych o różnej grubości i przekroju, które to służyły do wzmocnienia konstrukcji betonowych. Dźwigał dowieszone na budowę pręty a następnie cęgami zbrojarskimi czy też kluczami zbrojarskimi za pomocą specjalnego drutu wiążałkowego wiązał je. Zeznania świadków potwierdziły, że prace trwały nieprzerwanie, w każdych warunkach atmosferycznych również zimą.

W ocenie Sądu bez wątplenia wnioskodawca w okresie od dnia 15 lipca 1985 roku do 22 października 1986 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach, zatem prace wymienione w wykazie A dział V (prace w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych) pkt 4 (prace zbrojarskie i betoniarskie), stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, nr 8, poz. 43 ze zm.).

Pomocniczo w tym zakresie odnieść się należy do wykazu zawartego w załączniku nr 1 do Zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 roku w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz wzrostu emerytury lub renty (Dz. U. MB z dnia 6 grudnia 1983 roku). Stanowisko zbrojarza zostało wymienione w dziale V pod pozycją 4 pkt 1 jako praca wykonywana w szczególnych warunkach uprawniająca do wcześniejszego przejścia na emeryturę.

Zdaniem Sądu w rozpoznawanej sprawie wnioskodawca wykazał, że pracując w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. na stanowisku zbrojarza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, faktycznie wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzony mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r. I UK 393/10).

Podkreślić należy w tym miejscu, że organ rentowy zaliczył do okresu pracy w szczególnych warunkach okresy zatrudnienia wnioskodawcy od 16 października 1972 roku do 13 maja 1979 roku, od 9 czerwca 1983 roku do 31 grudnia 1984 roku, od 11 września 1989 roku do 31 grudnia 1990 roku, od 23 stycznia 1992 roku do 22 lipca 1994 roku i od 20 sierpnia 1996 roku do 18 sierpnia 1998 roku w wymiarze 13 lat 11 miesięcy i 12 dni.

W toku postępowania wnioskodawca udowodnił dodatkowy okres pracy w warunkach szczególnych co najmniej w wymiarze 1 roku, 2 miesięcy. Łącznie wykazał zatem 15 lat, 1 miesiąc i 12 dni takiej pracy.

Na podstawie art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do emerytury powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jej nabycia.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1 października 2016 roku, to jest od pierwszego dnia miesiąca złożenia wniosku o emeryturę.

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem i pouczeniem doręczyć pełn. ZUS

E.W.